

Sterilizácia a dezinfekcia

Bc. Matej Hropko

Sterilizácia a dezinfekcia

- Významná úloha v boji proti nozokomiálnym nákazám
- Cieľom je usmrtenie, inaktivácia a odstraňovanie choroboplodných zárodkov a patogénov
- Opatrenie preventívneho charakteru - bránime preniknutiu mikroorganizmu do prostredia
- Opatrenie represívneho charakteru - snažíme sa zabrániť šíreniu už vzniknutého ložiska

Pojmy

- Antisepse - zneškodnenie mikroorganizmov na koži, sliznici, v tkanivách organizmu látkami, ktoré majú malú toxicitu
- Asepse - opatrenia, ktoré majú zabrániť kontaminácii sterilného prostredia (sterilné rúšky, nástroje, textil, rukavice)

Pojmy

- Dekontaminace - proces zničenia a odstraňovania mikroorganizmov z prostredia, predmetov
- Dehelmintizace - postup zneškodňujúci helminty (červy), prípadne ich vajíčka
- Deratizace - odstraňovanie hlodavcov
- Dezinsekce - hubenie škodlivého hmyzu

Pojmy

- Dezinfekce - súbor opatrení slúžiacich ku zneškodňovaniu mikroorganizmov pomocou fyzikálnych, chemických alebo kombinovaných postupov
  - Cieľ: prerušiť cestu nákazy od zdroja k vnímavému jedincovi
- Sterilizace - súbor opatrení, kedy sa usmrcujú alebo odstraňujú z predmetu mikroorganizmy, vrátane spór a helmintov s ich vajíčkami a dôjde tiež k nezvratnej inaktivácii vírusov.
- Pozn.: Rozdiel je teda v tom, že u dezinfekcie zničíme čo "žilo", u sterilizácie zastavíme aj možnosť množenia pretože zahubíme aj zárodoky mikroorganizmov..

Fyzikálna sterilizácia

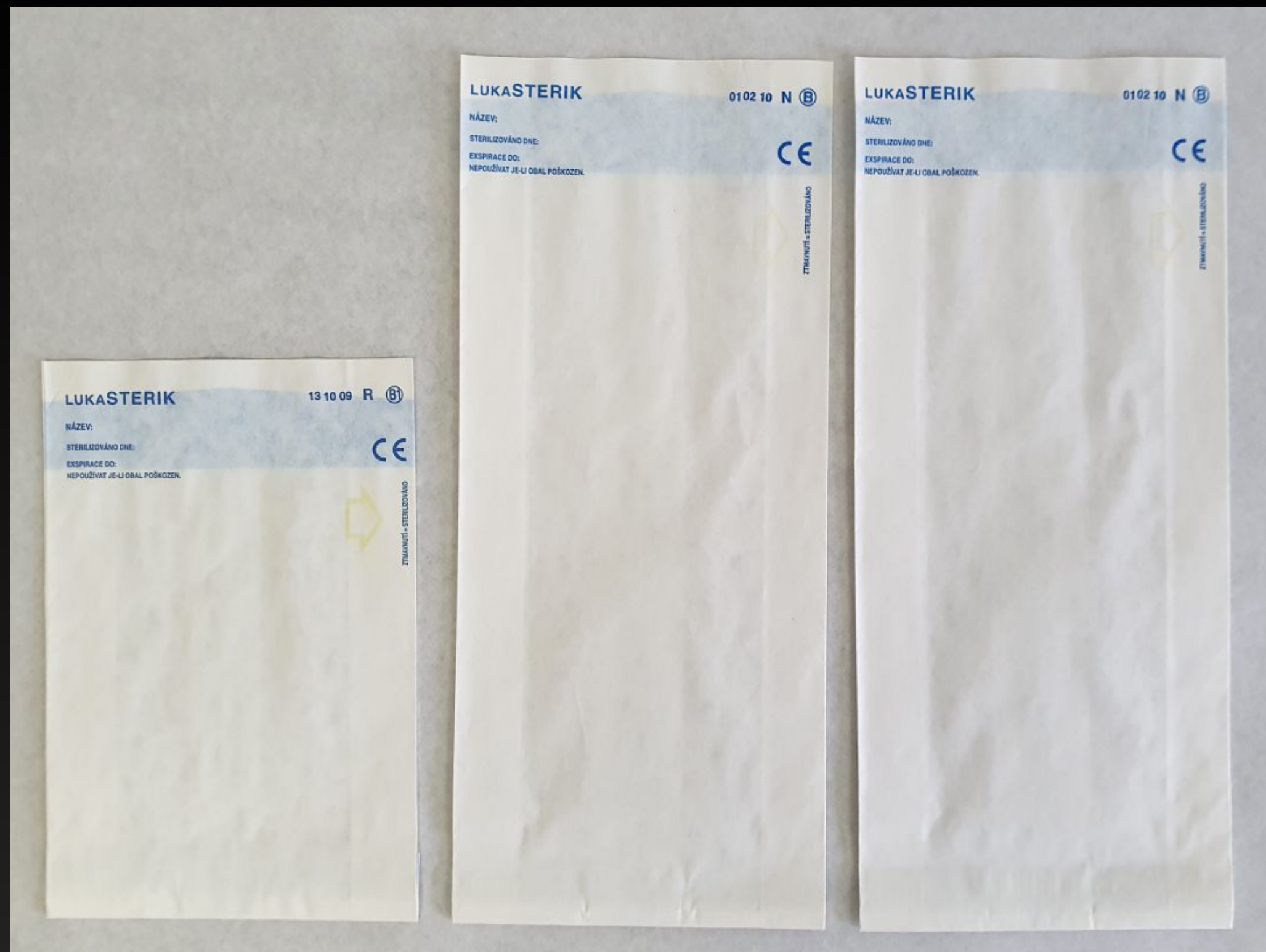
Parná sterilizácia

- Parná sterilizácia
  - Nasýtená vodná para, pod tlakom - sterilizujeme predmety ako kov, sklo, guma, porcelán, kamenina, textil a plast
  - Predmety musíme zabaliť - Obalovým materiálom sú kazety, kontajnery, dózy
  - Ďalej sa používa napr. lukasterik - papierové sáčky, alebo kombinované obaly - plast+papier

Dôležité vedieť časy a stupne!!

Teplota [°C]	Tlak [kPa] / [bar]	Doba [min]
121	205 / 2,05	20
134	304 / 3,04	10

Fyzikálna sterilizácia

Horkovzdušná sterilizácia

- Horkovzdušná sterilizace
  - Sterilizujeme materiály ako kov, sklo, porcelán, nástroje v kazetách
  - 160°C - 60 min
  - 170°C - 30 min
  - 180°C - 20 min

Dôležité vedieť časy a stupne!!

Fyzikálna sterilizácia

Plazmová a radiačná sterilizácia

- Plazmová sterilizácia - plazma vo vakuu, silné elektromagnetické pole, pôsobí na peroxid vodíku (al. Iné látky). Vzniknuté voľné radikály sterilizujú väčšinu suchých predmetov (50°C - 20 min)
- Radiačná sterilizácia - pôsobenie gama žiarenia, využíva sa pri výrobe jednorázových sterilných materiálov

Chemická sterilizácia

Chemickými látkami

- Formaldehydová sterilizácia
  - Plynná zmes formaldehydu a vodnej pary, 60° C - 80° C
  - Určené pre termolabilné predmety
- Sterilizácia etylénglykolom
  - V tlakových prístrojoch pri teplote 55°C
  - Termolabilné materiály, porézne materiály, optické prístroje...
  - Po sterilizácii je potrebné dobre odvetrať sterilizované nástroje/
prístroje

Kontrola sterilizácie

Kontrola účinnosti sterilizačných prístrojů [\[upraviť | editovať zdroj \]](#)

Biologické indikátory [\[upraviť | editovať zdroj \]](#)

- Nové prístroje, opravené prístroje pred uvedením do provozu,
- pri jakékoli pochybnosti o sterilizačnej účinnosti,
- **pravidelná kontrola:**
  - *1x za mesiac: sterilizátory ve sterilizačných centrech, centrálných sterilizáci, operačných sálech, operačných traktech nebo na pracovistiach, ktoré vykonávajú sterilizáciu pro jiná pracovisti,*
  - *u sterilizátorů ne starších než 10 let nejpozději po 200 sterilizačných cyklech, nejméně však 1x za rok,*
  - *u sterilizátorů starších 10 let nejpozději po 100 sterilizačných cyklech, nejméně však 2x za rok.*

Nebiologické testy (sledování parametrů sterilizace obsluhou) [\[upraviť | editovať zdroj \]](#)

- **Chemický test procesový:**
  - označuje se každý jednotkový obal,
  - slouží k rozlišení materiálu připraveného ke sterilizaci a již sterilizovaného, reaguje barevnou změnou již jen na přítomnost sterilizačního média,
- **chemické testy:** určené k průkazu splnění všech parametrů cyklu; vkládají se do míst, kam sterilizační médium nejhůře proniká.

Helix test

Procesový test
- nalepovací

Obaly a expirácia

- Všetky obaly musia byť označené dátumom sterilizácie a expirácie
- Sterilný obal nám nevydrží natrvalo - je predpísaná doba expirácie
- Voľne uložený vs. Chánený (v uzatvorenej zásuvke/skrinke)

Dôležité vedieť!!

Druh obalu	Expirace pro materiál	
	Volně uložený	Chráněný
• Kazeta	• 24 hod.	• 48hod.
• Kontejner	• 6 dnů	• 12 t
• Papír/přířez	• 6 dnů	• 12 t
• Papír-fólie	• 6 dnů	• 12 t
• Polyamid	• 6 dnů	• 12 t
• Polypropylen	• 6 dnů	• 12 t
• Tyvek	• 6 dnů	• 12 t
• Netkaná textilie	• 6 dnů	• 12 t
• Dvojitý obal #	• 6 dnů	• 12 t
• Dvojitý obal a skladovací obal	• 12 t	• 6 měs.
	• 1 rok	• 1 rok

Dezinfekcia

- Jedna z možností dekontaminácie
- Cieľom je zničenie patogénnych organizmov a zabrániť kontaktu s vnímavým jedincom
- Dezinfekcia nástrojov - namáčaním >
- Dezinfekcia povrchov
  - Dezinfekcia potieraním - vlhčené ubrousky
  - Dezinfekcia postrekom - suchý ubrousek, a postrek (Pozn.:lepšie strikať dezinfekciu na ubrousek a pak roztierať, kvôli aerosolom...)

Fyzikálna dezinfekcia

- Var za atmosférického tlaku - aspoň 30 min
- Var v pretlakových nádobách - 20 min
- Mycie, parné prístroje - aspoň 90°C
- UV žiarenie (253,7 - 264 nm)
- Filtrácia, žíhanie (klička v mikrobiológii - v ohni), spaľovanie...

Chemická dezinfekcia

- Chlorové sloučeniny (př. chlornan sodný – SAVO®)
- jodové sloučeniny (př. JODISOL®)
- aldehydy
- kvartérní amoniové sloučeniny (KAS)
- deriváty fenolu
- alkoholy
- sloučeniny peroxidu (mají charakter oxidační i redukční)
- aminy
- tenzidy – chemické povrchově aktivní sloučeniny (nejvýznamnější jsou amonné kvartérní sloučeniny)
- hydroxidy (př. hydroxid sodný)
- organické kyseliny

V zdravotnictví různé látky,
vždy přípravky podle hygienicko-epidemiologického
řádu ambulance.

Detailně tu:

https://www.wikiskripta.eu/w/Dezinficiencia_a_antiseptika

Ďakujem za pozornosť